

Bitlis Eren Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Yıl: 2019 - Cilt: 8 - Sayı: 1

Bitlis Eren University
Journal of the Institute of Social Sciences
Year: 2019 - Volume: 8 - Number: 1

Prof. Dr. Fuad Sezgin'e Armağan Sayısı

ISSN: 2147-5962

Yazışma Adresi:

BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 13000,
Merkez, Bitlis/ TÜRKİYE
Tel: 0 (434) 222 0072 Fax: 0 (434) 222 0101
sbedergi@beu.edu.tr <http://sbe.beu.edu.tr>

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Bitlis Eren University Journal of the Institute of Social Sciences

ISSN	:	2147-5962
e-ISSN	:	2147-5598
Basım Tarihi	:	30 Haziran 2019
Yayın Sezonu	:	Haziran 2019
Cilt	:	8
Sayı	:	1
İlk Yayın Tarihi	:	2012
Yayın Yeri	:	Bitlis
Yayın Dili	:	Türkçe ve İngilizcedir; ancak her sayıda derginin sayfa sayısının en fazla üçte biri kadar olmak üzere yaygın dillerdeki yazılara da yer verilebilir.
Adres	:	BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 13000, Merkez, Bitlis/ TÜRKİYE
e-posta	:	sbedergi@beu.edu.tr
URL	:	http://dergipark.gov.tr/bitlissos
Dil Editörü	:	İhsan KONAK
Dergi Sekreteri	:	İhsan KIZMAZ

BEU SBE Derg.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Bitlis Eren University Journal of the Institute of Social Sciences

Yıl/Year: 2019-Cilt/Volume: 8-Sayı/Number: 1

Sahibi/Owner

Prof. Dr. Erdal Necip YARDIM

Bitlis Eren Üniversitesi

Baş Editör/Editor in Chief

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR

Bitlis Eren Üniversitesi

Editörler/Editors

Dr. Öğr. Üyesi Veysel ERAT

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZDİL

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Erdem KARACA

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Şahin KIZILTAŞ

Bitlis Eren Üniversitesi

Editör (Yayın) Kurulu Üyeleri/Editorial Board Members

Prof. Dr. Géza DÁVID Lorând Eötvös Üniversitesi (Macaristan)	Dr. Öğr. Üyesi Canser KARDAŞ Muş Alparslan Üniversitesi
Prof. Dr. İftikhar MALİK Bath Spa University (İngiltere)	Dr. Öğr. Üyesi Celal İNCE Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Deniz AŞKIN Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ Bitlis Eren Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Emrullah ŞEKER Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ALKAN Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Esra KÜRÜM Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. Ufuk EGE UYGUR Ankara Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Abid TAHİRLİ Milli Bilimler Akademisi (Azerbaycan)	Dr. Öğr. Üyesi Hasan TAŞKIRAN Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ Dicle Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim BARCA Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent AKOT Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Mansur TEYFUR Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Coşkun ÇILBANT Celal Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Metin IŞIK Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Eyüp AKTÜRK Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Sebahattin KOÇ Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim ARAP Dokuz Eylül Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Yahya DEMİRKANOĞLU Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer Okan FETTAHLIOĞLU Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ÇINAR Bitlis Eren Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dr. Âdem ARSLAN Harran Üniversitesi	Dr. Lilya MEMETOVA Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi (Kırım)

BEU SBEDerg.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Yıl/Year: 2019-Cilt/Volume: 8-Sayı/Number: 1

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından "Hakemli Dergi" statüsüne uygun olarak, yılda iki sayı halinde yayımlanır. Dergi içeriği tüm kullanıcılara açık olup, ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar/yazarlardan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, kopyasını indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktısını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir. Bu dergide yayımlanan makalelerin ilim ve dil yönünden sorumluluğu makale yazarlarına aittir. Fikirlerden Enstitümüz ve Üniversitemiz sorumlu tutulamaz. Makalelerde belirtilen görüşler, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisinin görüşünü yansıtmaz.

Dergide yayınlanan makalelerin tüm yayın hakları Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisine aittir. Makalesi dergimizde yayınlanmış olan yazarlar, makalenin özet kısmının veya tamamının PDF olarak dijital ortamda yayınlanmasını kabul etmiş sayılırlar. Dergi yazım kurallarına uymayan makaleler değerlendirmeye alınmaz. Basılmama kararı verilen yazılar, varsa hakem raporuyla birlikte yazarına iade edilir. Yayın için kabul edilen yazıların yayın hakkı, yayınlanan yazıların da her türlü telif hakları dergiye aittir. Yazara herhangi bir telif hakkı ödenmez.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, yayın etiğinde en yüksek standartlara bağlıdır ve Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından geliştirilen yayın etiği ilkelerini ve tavsiyelerini gözetir. Gönderilen tüm makaleler orijinal, yayınlanmamış ve başka bir dergide değerlendirme sürecinde olmamalıdır. Her bir makale editörlerden biri ve en az iki hakem tarafından çift yönlü kör değerlendirmeden geçirilir. İntihal, duplikasyon, sahte yazarlık/inkâr edilen yazarlık, araştırma/veri fabrikasyonu, makale dilimleme, dilimleyerek yayın, telif hakları ihlali ve çıkar çatışmasının gizlenmesi, etik dışı davranışlar olarak kabul edilir. Kabul edilen etik standartlara uygun olmayan tüm makaleler yayından çıkarılır. Buna yayından sonra tespit edilen olası kuraldışı, uygunsuzluklar içeren makaleler de dâhildir. Olası bilimsel etik dışı davranışlar ve etik yayın ihlali durumunda, COPE Ethics Flowcharts dikkate alınır. Detaylı inceleme yapmak için dergi internet sayfasına bakınız.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, aşağıdaki indekslerce taranmaktadır:

- Acarindex (Akademik Araştırmalar İndeksi)
- ASOS (Academia Social Science Index)
- COSMOS (Cosmos Impact Factor)
- CiteFactor
- Directory of Research Journals Indexing
- ERIH PLUS
- ESJI (Eurasian Scientific Journal Index)
- Index Copernicus (ICI World of Journals)
- Infobase Index
- International Innovative Journal Impact Factor
- ISAM (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi)
- İdealonline
- JIF (The Journals Impact Factor)
- ResearchBib (Academic Resource Index)
- Rootindexing (Root Society for Indexing and Impact Factor Service)
- SIS (Scientific Indexing Service)
- SOBIAD (Sosyal Bilimler Atıf Dizini)
- Sparc Indexing

BEU SBE Derg.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Yıl/Year: 2019-Cilt/Volume: 8-Sayı/Number: 1

Danışma Kurulu • Advisory Board

Prof. Dr. A. Nuri YURDUSEV
Ortadoğu Teknik Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. A. Emel KEFELİ
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Abdulhalik BAKIR
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI
Erciyes Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNEŞ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet KARADAĞ
İnönü Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Asaf Savaş AKAT
Bilgi Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Aytül KASAPOĞLU
Ankara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Birol AKGÜN
Selçuk Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Celalettin VATANDAŞ
Süleyman Demirel Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Cemalettin ÇOPUROĞLU
Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Çağlar KEYDER
Boğaziçi Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Çetin PEKACAR
Gazi Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU
Atatürk Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Gülden YÜKSEKKAYA
Marmara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Halis ALBAYRAK
Ankara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. H. Beril DEDEOĞLU
Galatasaray Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Halil SEYĞDOĞLU
Doğuş Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İftikhar MALİK
Bath Spa University (İngiltere)
Prof. Dr. İbrahim KAVAZ
Fırat Üniversitesi-Türkiye

Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK
Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İlhami DURMUŞ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Kadir ARDIÇ
Sakarya Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Kemal YILDIRIM
Anadolu Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mahir FİSUNOĞLU
Çukurova Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mehmet KALPAKLI
Bilkent Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK
Atatürk Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mesut ŞEN
Marmara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Muhammed Beşir AŞAN
Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Muhittin ATAMAN
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Murat ÇEMREK
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK
Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mustafa UÇAR
Dicle Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mustafa UĞURLU
Yakındoğu Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Nazan ÖZENÇ UÇAK
Hacettepe Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ
Ardahan Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Suat GEZGİN
İstanbul Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ufuk EGE UYGUR
Ankara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Vejdî BİLGİN
Uludağ Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Yusuf Ş. HAKYEMEZ
Karadeniz Teknik Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Fırat Üniversitesi-Türkiye

BEU SBE Derg.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Yıl/Year: 2019 -Cilt/Volume: 8-Sayı/Number: 1

Dergimizin bu sayısındaki makalelerin değerlendirilmesinde hakem olarak katkı sunan değerli öğretim üyelerine teşekkürlerimizi sunarız.

Yayın Kurulu

BU SAYIDAKİ HAKEM KURULU / REVIEWERS OF THISISSUE

Prof. Dr. Ahmet Kürşad TÜRKER-Kırıkkale Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Fevzi KAÇER- Bingöl Ü.
Prof. Dr. Ahmet YATKIN- Fırat Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Funda MASDAR KARA- Bitlis Eren Ü.
Prof. Dr. Aydın USTA- İnönü Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Gülbin FIRAT ONAT- Muş Alparslan Ü.
Prof. Dr. Beyhan KANTER- Mardin Artuklu Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Hasan CUŞA- Munzur Ü.
Prof. Dr. Kasım ŞULUL- Harran Ü.	Dr. Öğr. Üyesi İhsan ŞEHİTOĞLU- Muş Alparslan Ü.
Prof. Dr. Sevgi Ayşe ÖZTÜRK-Anadolu Ü.	Dr. Öğr. Üyesi İnci ÇOBAN İNCE
Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ – Van Yüzüncü Yıl Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZALPER- Muş Alparslan Ü.
Doç. Dr. Ebru Burcu YILMAZ-İnönü Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Metin IŞIK- Bitlis Eren Ü.
Doç. Dr. Fatma Zeynep ÖZATA- Anadolu Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Murat PARLAKPINAR- Bitlis Eren Ü.
Doç. Dr. Hakan ÖZDEMİR- İnönü Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KIRCA- Düzce Ü.
Doç. Dr. İbrahim Güray YONTAR- Dokuz Eylül Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ŞEHİTOĞLU- Muş Alparslan Ü.
Doç. Dr. İrşad Sami YUCA – Muş Alparslan Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Nurcan AZGIN- Bitlis Eren Ü.
Doç. Dr. Mustafa KIRKIZ- Bingöl Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Ömer LİMANLI- Düzce Ü.
Doç. Dr. Sevgi PARLAK-İstanbul Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Pakize Ç. KARABULUT – Bitlis Eren Ü.
Doç. Dr. Üyesi Metin KILIÇ-Düzce Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Raşit ÇOLAK- Uşak Ü.
Doç. Dr. Vecihi YİĞİT- Atatürk Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Reşat SAKUR-Şırnak Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Ali Osman YALKIN- Süleyman Demirel Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Samet KALECİK- Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AYDIN- Mustafa Kemal Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Sezen ULUDAĞ- Anadolu Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GEMİ- Mardin Artuklu Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Tuba DALAR- Kastamonu Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Aslı Y. BALABAN- On Dokuz Mayıs Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Vedat YILMAZ- Van Yüzüncü Yıl Ü.
Dr. Öğr. Üyesi A. N. BUYRUK AKBABA- Bitlis Eren. Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Veysel ERAT- Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ- K. Sütçü İmam Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Ulvi UZUN-Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Deniz AŞKIN-Bitlis Eren Ü.	Dr. Öğr. Üyesi Zeki UÇAR- Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Doğan YAVAŞ- Uludağ Ü.	Arş. Gör. Dr. İsmail EKİNCİ-Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Emre Esat TOPALOĞLU-Şırnak Ü.	Arş. Gör. Dr. Şener Şükrü YİĞİTLER- Bitlis Eren Ü.
Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇIPLAK- Muş Alparslan Ü.	Arş. Gör. Dr. Şiyar CANPOLAT- Bitlis Eren Ü.

BEU SBE Derg.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Yıl/Year: 2019-Cilt/Volume: 8-Sayı/Number:1

Araştırma Makaleleri/Research Articles

-
- İrşad Sami YUCA 1-11
Tek Parti Dönemi Türkiye'sinin Taşrasından: Hakkâri Hakkında Aykurt ve Kazandıoğlu Raporlarının Anlattıkları
During the Single Party Period from Provinces of Turkey: Two Reports about Hakkâri
-
- Hasan TAŞKIRAN, Ramazan TARİK 12-29
İran ve Türkiye'deki Ortaöğretim İslam Tarihi Ders Kitaplarında Dört Halife Dönemi: Karşılaştırmalı Bir İnceleme
Four Caliphs Period in Secondary Islamic History Textbooks in Iran and Turkey: A Comparative Analysis
-
- Mustafa ŞEHİTOĞLU, Nevzat ERDOĞAN 30-42
1927 Genel Nüfus Sayımı Verileri Işığında Hakkâri
Hakkâri in the Light Of 1927 General Census Data
-
- Murat KARA 43-66
Varoluşçuluk Bağlamında Edebiyat ve Felsefe, Şiir ve Endişe
The Relationship Between Literature and Philosophy, Poetry and Anxiety in the Context of Existentialism
-
- Âdem GÜRBÜZ 67-86
Türk Romanında Görücü Usulü Evlilikler (1971-1980)
Arranged Marriages in the Turkish Novels (1971-1980)
-
- Selim ÜMÜTLÜ 87-106
Asaf Hâlet Çelebi'nin Portresi ve Kunâla Şiirine Metinlerarası Bir Bakış
Asaf Hâlet Çelebi's Potrait and An Intertextual Approach to Asaf Hâlet Çelebi's Kunâla Poem
-
- İsa IŞIK 107-116
Klasik Türk Edebiyatında Eğitim Değerlerine Dair Bir İnceleme: Ahbârü'l-İber Mesnevisi Örneği
A Study on the Educational Values in Classical Turkish Literature: The Masnavi Ahbârü'l-İber Example
-
- Arif ÖZAYDIN 117-147
İslam Medeniyetinin Seküler Medeniyete Katkıları
Contribution of Islamic Civilization to Secular Civilization
-

İbrahim BARCA	148-158
Fuad Sezgin'in GAS Adlı Eseri: Tahlil ve Tanıtım <i>Fuad Sezgin's GAS: Analysis and Introduction</i>	
<hr/>	
Mehmet YAKIŞIK	159-184
الأدب في اللغة العربية <i>Arap Dilinde Edebiyat</i> <i>Literature in Arabic Language</i>	
<hr/>	
Zerrin TOPRAK KARAMAN	185-212
Risk Toplumunda Afetlerde Erken Uyarı, Mukavemetli Toplum Ve Kamu Yönetiminin İkna Kapasitesi <i>Effective Public Policies on Early Warning of Disasters and in Creating Social Awareness</i>	
<hr/>	
Vedat YILMAZ	213-223
Kentlerin Gelişiminde Terörün Etkilerinin Değerlendirilmesi <i>Evaluation of the Effects of Terrorism in the Development of Urban</i>	
<hr/>	
Fatma TEMELLİ	224-241
Evaluation of Environmental Accounting in Terms of Turkish Accounting Standards (TAS) <i>Çevre Muhasebesinin Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) Açısından Değerlendirilmesi</i>	
<hr/>	
İbrahim Güray YONTAR	242-262
Türkiye Bursları Kapsamında Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Üniversite Yaşamına Uyumu: Bir Devlet Üniversitesi Örneği <i>Adaptation of International Students Studying Under The Scholarships of Turkey into The University Life: The Case of A State University</i>	
<hr/>	
Evşen ALTUN ASLAN	263-276
Türkiye'de Özel Okullaşma <i>Private Schools in Turkey</i>	
<hr/>	
Alpcan ACAR	277-293
Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'ye Yansımaları <i>European Charter of Local Self-Government and Its Reflections on Turkey</i>	
<hr/>	
Mehmet ÖLMEZ, S. Mustafa ÖNEN	294-313
Stratejik Yönetim, Toplam Kalite Yönetimi ve Motivasyon İlişkisi: Meslek Yüksek Okulu Öğrencileri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma <i>The Relationship of Strategic Management, Total Quality Management and Motivation: An Empirical Research on Students of Vocational High School</i>	
<hr/>	

Bayram TOPAL, Hasan ŞAHİN

314-328

**Tüketicilerin İnternette Alışveriş Davranış Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin
Araştırılması: Kütahya Örneği**

Investigation of the Factors Affecting Consumers' Internet Shopping Behavior Preferences: Case of Kutahya

Şakir ÖZÜDOĞRU, A. Halûk YÜKSEL

329-349

Ulus Markalama ve Beslendiği Kaynaklar: Bir Derleme

Nation Branding and Its Academic Resources: A Review

Gökhan ULUDAĞ

350-365

**Duygusal Zekâ İle İşten Ayrılma Niyeti İlişkisini İncelemeye Yönelik Bir Alan
Araştırma**

A Field Study to Examine The Relationship Between Emotional Intelligence and Turnover Intention

Editörden...

“Batı medeniyeti, İslam medeniyetinin çocuğudur.” der ve ekler Fuad Sezgin: “Eğer arkanızda inancınız varsa ve o sizi yapıcı olmaya itiyorsa çok şeyler başarabilirsiniz.”

Fuad Sezgin, sözüne sadık olmanın her halini, yaşayarak gösterir. Sadece söylemekle kalmaz; hayatını İslam medeniyetinin büyüklüğünü anlatmaya ve tasavvur etmeye adar. Bunu yaparken İslam topluluğuna mensup insanlara, İslam bilimlerinin gerçeğini tanıtmak, benlik duygularını olumsuz etkileyen yanlış yargılardan onları kurtarmak için, ferdin yaratıcılığına olan inancı onlara kazandırmayı amaç edinir. Kaybettiğimiz ve aradığımız umudun kendisi olmuştur. Bunun içindir ki Fuad Sezgin denilince, onu tanıyan herkesin yüzünde bir heyecan belirlemektedir.

İslam’ın ilk asırlarından itibaren bilim ve fende öncülük edenler İslam bilginleri olduğu halde, İslam âleminin bugün içinde bulunduğu keşmekeşlik, bilimden ve medeniyetten uzak görüntüsü İslam dininin kendisine ve dolayısıyla Müslüman olmamıza bağlanıyor olsa da bunun sebebi tamamen sosyolojiktir. Bu durum objektif bir açıdan ele alındığında, İslam tarihindeki bilim adamı sayısının batılı bilim adamı sayısından daha fazla olması, insanlık tarihine yön veren birçok buluşun İslam bilim adamları tarafından keşfedilmiş olması, yadsınamaz bir gerçektir. Ancak günümüzde biz, hep batılı bilim adamlarını ve onların yaptıklarını konuşur haldeyiz. Çünkü onlar kendilerini ve yaptıklarını daha iyi pazarlamışlardır. Dünya her daim onların icatlarını konuşurken bugünkü bilimin temelini, Fuad Sezgin Hocamızın da çalışmalarıyla ispat ettiği gibi, Müslüman bilim adamları tarafından atıldığı kimsenin hatırına gelmez.

“Günde kaç saat çalışıyorsunuz?” diye sorulduğunda cevaben Sezgin: “Şimdi tembelliğe başladım, eskisi kadar çalışmıyorum. Eskiden 17 saat çalışabiliyordum şimdi 3-5 saat azalttık” derken 87 yaşındadır. Ne kadar ilginçtir ki bugün gençlerimiz 8 saat çalışmaktan bile acizken, Fuad Sezgin, gençlerimize: “Hayatlarının neresinde olması gerektiğini iyi anlatamamış olmamız, bizim eksikliğimizdir.” der. Ne yazık ki Müslümanlar birkaç asırdır bir aşağılık kompleksi içinde yaşamaktadır. Ancak bu durum karşısında yapılması gereken temel hedef, müthiş bir şekilde gelişen ve 800 yıl bilim tarihinde büyük bir rol oynayan bir medeniyetin mensubu olan insanların, bütün bunların nasıl olduğunu düşünmesi ve bu medeniyeti geliştiren insan tiplerini tanımasıdır. Fakat yanlış biçimde üstünlük duygusuna da kapılmamak gerekmektedir. Tabiki gaye “biz ne kadar üstünümüz” deyip sonra da bir kenara oturmak olmamalıdır. Aksine, Müslümanlar; Birûnî’yi, İbni Sînâ’yı, Câbir ibn Hayyân’ı, İbnü’l-Heysem’i ve tabiki Fuad Sezgin’i iyi tanımalı ve hayatlarını iyi tahlil etmelidir. Müslümanlar onları tanıdıkça, bir insanın tek başına neler yapabileceğini ve insanın yaratıcılığının nerelerde şekillenebileceğini daha iyi özümseyeceklerdir.

Önümüzde Fuad Sezgin gibi dâhî bir örnek varken onun yumuşak ama kararlı, çalışkan ve İslam’a olan özverisini gelecek nesillere hakkıyla aktarabilmek ve dünyaya anlatmamız hepimizin öncelikli sorumluluğudur. Bütün bu gelişmelere baktığımızda günümüzde daha fazla Fuad Sezgin’lerin çıkmamasının en büyük sebebi, yüce Allah’ın bizlere vermiş olduğu istidat ve kabiliyetlerin yeşereceği ortamlardan yoksun olmamızdır. O ortam da medeniyettir ki; medeniyet, yetenek ve kabiliyetlerin gelişme imkânı bulduğu, ulvileştiği imkân ve ortamlardır.

Prof. Dr. Fuad Sezgin bu ortam ve imkân kavuşan şanslı insanlardan biriydi. Bizlere düşen vazife nice Fuad Sezgin Potansiyeline sahip genç nesilleri ziyan etmemek adına; medenî bir ortam oluşturabilmek ve binlerce Fuad Sezgin’lerin çıkacağı bu karanlık yolda onlara ışık olabilmektir.

Prof. Dr. Fuad Sezgin Kimdir?

Fuad Sezgin (24 Ekim 1924-30 Haziran 2018) İslam bilim ve teknoloji tarihi araştırmaları yapan, dünyanın önde gelen bilim insanlarından biridir. 1943-1951 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Enstitüsü’nde Prof. Dr. Hellmut Ritter (1892-1971)’in yanında öğrenim

gördü. Sezgin "Buhari'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar" başlıklı doktora tezini 1956'da tamamladı ve 1960'ta Almanya'ya gitti. 1965 yılında Frankfurt Üniversitesi'nde "Câbir ibn Hayyan" konusunda ikinci doktora tezini yazarak bir yıl sonra profesör unvanı aldı.

Sezgin, Arapça yazma eserler literatürüne dair kapsamlı bir çalışma olan Arap-İslam Bilim Tarihi eserinde Kur'an ilimleri, hadis ilimleri, tarih, fıkıh, kelim, tasavvuf, şiir, tıp, farmakoloji, zooloji, veterinerlik, simya, kimya, botanik, ziraat, matematik, astronomi, astroloji, meteoroloji ve ilgili alanlar, dil bilgisi, matematiksel coğrafya, İslam'da kartografya (haritacılık), İslam felsefe tarihi gibi konuları işledi.

1982 yılında Frankfurt'taki Goethe Üniversitesi'ne bağlı Arap-İslam Bilimler Tarihi Enstitüsü'nü kuran Fuad Sezgin bir yıl sonra burada İslam Bilim Tarihi Müzesi'ni açtı. Müzede, İslam kültür çevresinde yetişen bilim insanlarının buluşlarının yazılı kaynaklara dayanılarak oluşturulan modelleri ve maketlerinin 800'den fazla örneği sergileniyor.

Sezgin 2008 yılında İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi'ni kurdu. Müzede astronomi, saat teknolojisi, denizcilik, savaş teknolojisi, tıp, madenler, fizik ve teknik, optik, kimya, matematik ve geometri, mimari ve şehircilik, coğrafya alanlarında hazırlanmış toplam 570 alet, cihaz kopyaları, maket ve model koleksiyonu, harita çizimleri bulunuyor. Sezgin, uluslararası alanda İslam bilim tarihi alanında yaptığı çalışmalarla da birçok ödüle layık görüldü.

Cumhurbaşkanımızın, "İslam kültür ve medeniyetinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve onu yeni nesillere en doğru şekilde aktarmak amacıyla yapılacak söz konusu çalışmalara ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca her türlü destek ve katkının sağlanması hususunda gereğini rica ederim." sözleri ve imzasıyla yayınlanan cumhurbaşkanlığı genelgesi ile 2019 yılı "Prof. Dr. Fuad Sezgin Yılı" olarak ilan edildi.

Bu kapsamda, Prof. Dr. Fuad Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı ile birlikte gerçekleştirilecek organizasyonların yanında, birçok üniversitede kongre, sempozyum, panel, sergi vb. etkinlikler gerçekleştirildi ve gerçekleştirilmeye devam etmektedir. Ayrıca, birçok hakemli ulusal dergi de Prof. Dr. Fuad Sezgin adına özel sayı ya da armağan sayısı tertiplenildi.

Bizler de Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü olarak Enstitümüz adına yayınlanan dergimizin 15. Sayısını Prof. Dr. Fuad Sezgin armağanı olarak yayımlamanın onuru, gururu ve sevincini yaşamaktayız.

Bu doğrultuda çok yoğun 6 ayı geride bıraktık. Bu süreçte makalelerin değerlendirmesini yapan bütün hakemlerimize müteşekkirimiz. Makalelerin seçimi, tasnifi ve değerlendirilmesi süreçlerinde uğraş veren kıymetli Editör Kurulu'na ve dergide görevli diğer tüm arkadaşlara çok teşekkür ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR

28.06.2019

Bitlis